

6. Háború előtti földvagyonának (Horvát-Szlavónia nélkül számítva) a következő százalékos hányadait tarthatta meg:

szőlő	68,4
szántó	42,9
legelő	30,5
mező	25,1
mocsár, láp	54,0
művelhetetlen	39,0

Mivel az ország iparának nagy része Budapestre és környékére összpontosult, megmaradt ipari potenciálja még jelentősebb volt. Háború előtti ipari potenciáljának (termelési értékben számítva) megtarthatta

gépipar	90,1
nyomdaipar	89,5
textilipar	76,7
áramtermelés	60,4
bőripar	57,8
kerámiaipar	57,7
vegyipar	56,8
élelmiszeripar	55,7
vasipar, kohászat	50,3%-át.

Vö. Rothschild, *i. m.*, 167–168. o.

7. A pengő, amelynek aranyértéke 0,2632 szemer (granum) volt, 1925. november 3-án váltotta fel a koronát mint fizetőeszközt. 1941–42-ben a pengő hivatalosan kb. 20 dollárcentet ért, de a fekete piacon 11–13 pengőt kellett adni egy dollárért. *Ausch Sándor: Az 1945–46. évi infláció és stabilizáció.* Kossuth, Bp., 1958, 30–31. o.

8. C. A. Macartney nagy csodálója Bethlennek, de helyesen állapítja meg, hogy a miniszterelnök „vérmérsékleténél fogva sokkal allergiásabb volt a zsidókra, mint a vele egyivásúak általában, s bizalmasai körében hevesen és nem is a legilletelmesebb kifejezésekkel adott hangot ennek az érzületének”. Lásd C. A. Macartney 1:38. o.

9. Sulyok Dezső: *A magyar tragédia.* A szerző kiadása, Newark, 1954. 512. o.

10. Lévai, *Zsidósors Magyarországon*, 11. o.

11. Az 1920. évi 20 000 sz. rendelet annyira bizalmas természetű volt, hogy még a *Rendeletek Tárába* sem vették bele. Lásd *Horthy Miklós titkos iratai.* Szerk.: Szinai M.–Szűcs L. Kossuth, Bp., 1963, 82–109. o.

12. *Uo.*

13. Lévai, *i. m.*, 13. o.

14. Az agrártermékek nagykereskedelmi ára 1931-ben az 1929-es évi szint 78,5%-ára esett le, 1933-ban pedig 62,7%-ára zuhant. Az ipari termelés pénzbeli értéke az 1929. évinek a 61%-át tette ki. Néhány ágazatot, például a textil-, bőr- és papíriparat kevésbé érzékenyen érintette a válság, viszont például a mezőgazdasági gépgyártás gyakorlatilag leállt. A jelzett időszakban az átlagkereset 23%-kal csökkent, a munkanélküliség aránya az ipari munkások és az iparosok között 5%-ról 35,9%-ra emelkedett. Tetézte a bajokat a bécsi Credit Anstalt bukása, mert a magyarországi bankrendszer a Credit Anstalttal keresztül kapcsolódott a nyugati hitelrendszerhez; így súlyos valutáris zavarok keletkeztek, és hiány állt elő külföldi valutából. Rothschild, *i. m.*, 170. o.

15. Bethlen népszerűségének sokat ártott 1926-ban a frankhamisítási botrány, illetve az, hogy kiderült, a Magyar Térképészeti Intézetnek része volt a hamis francia